

Práce se třídou

Mgr. Michaela Širůčková, Ph.D.

Roviny práce se třídou

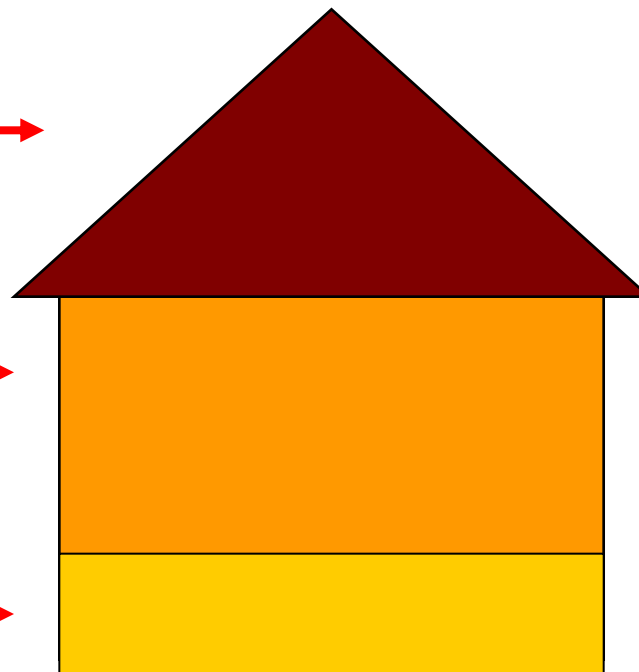
Intervence

Prevence

Podpora

Oblast krizové intervence zahrnuje

- Zpracování traumatizující události na půdě školy
 - např. řešení závažné šikany, šikana učitele, psychopatologie, těžké antisociální chování, traumatizující událost přímo ve třídě, ve škole, jako je úmrtí, násilný čin
- Závažný konflikt ve třídě (např. stmelování třídního kolektivu)

Krizová intervence

- po zralé úvaze
- přivolat si supervizora, nebo přizvat dalšího odborníka
- ohlídat si své hranice
- psychohygienu

Krizový plán

- informujte o možných krizových situacích a konsekvencích
- vytvořte si týmy – rozdělte role
- mějte připraveny informační materiály
- mějte kontakty na organizace, profesionály, se kterými budete spolupracovat

Kodex chování

Proces tvorby třídních pravidel

Formulování třídních principů

- Navození atmosféry
 - *„Jak vypadá třída, kde se všem dobře daří?“*
 - *„Jak si představujete ideální třídu?“*
 - *„Vzpomeňte si na situaci, kdy jste se v nějaké skupině cítili dobře – jaké okolnosti k vašemu dobrému pocitu přispěly?“*
- Zobecnování
- Pojmenování
- Vyslovení souhlasu
 - *Je tu někdo, kdo s takto formulovanými principy nesouhlasí?*

Upevňování

- ❑ Prodiskutujte každý navržený princip se žáky. Zeptejte se jich na příklady chování každého z navržených principů.
- ❑ Namalujte každý princip (T, kruh, ...) „Jak vypadá? Jak vám zní? ...“
- ❑ Písničky, básničky, plakáty o principech kodexu.
- ❑ Panelová diskuse o positivech a negativech očekávaného chování
- ❑ Nechejte celou třídu hodnotit, jak jsou principy kodexu dodržovány. Potom si společně zadejte třídní cíl.
- ❑ Starší žáci navštíví nižší ročníky a učí tam principy kodexu chování
- ❑ Povídání o tom, kdy se jim nepodařilo se chovat podle principů kodexu a co by příště mohli dělat jinak.

Práce se skupinou v kruhu

Různé typy práce v kruhu

- Přivítací kruh (ranní pozdravení/písnička v kruhu, co nás dnes čeká)
- Komunitní kruh (od slova komunita) se 4 pravidly – učitel má stejné postavení jako děti
- Práce se skupinou v kruhu
- Diskusní kruh
- Výuka v kruhu

Možnosti práce v kruhu

- rozvoj vztahů
- vytváření soudržnosti, pocitu sounáležitosti a přijetí
- rozvoj emocionality
- nácvik sociálních dovedností
- vytváření bezpečného klimatu třídy
- prostor pro sdílení a výměnu informací týkajících se postojů, názorů a pocitů
- prostor pro komunikaci a řešení konfliktů

Úskalí práce se skupinou

- ❑ třídnická hodina není zavedena v rozvrhu
- ❑ na práci je vymezen malý časový prostor
- ❑ velký počet členů
- ❑ práce v kruhu pouze v problémových situacích
- ❑ cílem je kruhu pojmenování či odsouzení viníka přestupku
- ❑ skupinová dynamika
- ❑ hranice a profesní kompetence („*Kam až můžu zajít?*“)
- ❑ neutralita
- ❑ zneužití informací, které v průběhu práce zazní
- ❑ přesvědčení, že změny musí nastat hned a být vidět

Obecné zásady

- promýšlet dopředu (zejména z hlediska možného pocitu ohrožení některého dítěte)
- při zavádění práce v kruhu začínat *s pozitivními tématy*
- neřešit konkrétní konflikty, ale formulovat problém na obecné rovině
- brát v úvahu úroveň – srozumitelnost, jednoduchost
- otevřené otázky (nelze odpovídat ano/ne)
- nekritizovat a neanalyzovat odpovědi účastníků
- aktuálnost, pestrost, ne stereotyp
- děti mohou přispívat vlastními nápady (návrhy dávat učitelce dopředu před KK)
- u menších dětí se stává, že jen opakují, co řeklo dítě před ním – nekomentovat!

4 pravidla práce v kruhu

- **Právo mluvit** (mluví jen ten, kdo má kamínek (zvoneček ... , ostatní naslouchají)
- **Právo zdržet se** (i kdyby někdo nepromluvil třeba celý rok, nelze ho k tomu nutit)
- **Pravidlo úcty** (nevysmíváme se, nekritizujeme, ani nezpochybňujeme, co kdo řekl)
- **Diskrétnost** (pokud mluvíme o tom, co se říkalo v kruhu, pak bez uvedení jmen: „jedna holka říkala, že...“, „jeden kluk od nás ze třídy říkal...“);
 - učitel může (musí) s vážnou situací seznámit ty osoby, které mohou pomoci – POZOR OŠETRIT PŘEDEM

Jak mezi sebou komunikovat

- užívání pozitivního jazyka
- kritiku formulujeme pomocí já-sdělení
 - nikoli „ty jsi ...“ ale „nelíbí se mi, když ...“
- otázky formulujeme obecně:
 - Jak se cítíme, když ...
 - Co cítí lidé, když ...
- pojmenovávejte a popisujte

Struktura setkání

Rozehrívací aktivita

- slouží k naladění na společnou práci

Hlavní blok

- skupinový rozhovor „o čem dneska budeme mluvit“
 - psychosociální hry, výtvarné techniky
 - výklad k tématu

Zakončení

- zpětná vazba - co si odnáší, co bylo důležité, co si zapamatovali a co bylo příjemné či nepříjemné, co by chtěli příště jinak...

Psychosociální hry

- Na počátku každé aktivity dobře vysvětlit, co budeme dělat, proč a jak. Vede to ke zmírnění obav. Když aktivita vyžaduje, že nemůžeme cíl prozradit dopředu, uvedeme alespoň tuto skutečnost s odkazem na to, kdy to bude odhaleno.
- K tomu, aby aktivita vedla k cíli, vysvětlíme dobře postup a kroky zadání.
- Nechme přiměřeně času na reflexi zážitků, pocitů a postřehů. Dobré je v zaznamenávat na flip.
- Velmi důležité je následné zakotvení prožitků a postřehů – zarámujeme, kam aktivita směřovala (Co jsme se naučili? Co jsme se dozvěděli?)

Tipy a techniky

- rozehřívací aktivity
 - uzel, zrcadlo, místa si vymění, detektiv, co se změnilo?, vyprávění příběhu, provázky, seřazení se podle ...
- rozvoj skupinové spolupráce a sounáležitosti
 - symbol třídy, míček, 7up, piáno, Případ paní Blahovské, přání, Dobrá třída, co o sobě víme?, skupinové rozhodování, domlouvání
- poznávání druhých
 - intuice, indiánské jméno, haptikon, co máme společného, šestý smysl
- respekt a tolerance
 - čelenky, lákání, „každý to máme jinak“, sdílení hodnot,
- budování sebedůvěry
 - erb, inzerát o sobě, koláč toho nejlepšího ze mne, vzkazy, dopisy, klubíčko,
- otevřená komunikace
 - diktát, překreslování obrázku (modelu), kočko-dům, bludiště, hraní rolí, kreslení beze slov

Zaměřování se na chyby

Vysoké cíle

Konkurence

Negativní očekávání

Nekonkrétnost

Děkuji za pozornost

Literatura

- Canfield, J., Wells, H. C. (1995). Hry pro zlepšení motivace a sebepojetí žáků. Portál. Praha.
- Hermochová, S. (2006). Teambuilding. Grada. Praha.
- Hayes, N. (2005). Psychologie týmové práce. Portál. Praha.
- Kasíková, H. (1997). Kooperativní učení, kooperativní škola.
- Komárková, R., Slaměník, I., Výrost, J. (2001). Aplikovaná sociální psychologie III. Sociálně psychologický výcvik. Grada. Praha.
- Silberman, M. (1997). 101 metod pro aktivní výcvik a vyučování. Osvědčené způsoby efektivního vyučování. Portál. Praha.